
دستور العمل برگزاری دوره های هنرپژوهش
(مهارت افزایی پژوهشی ویژه اساتید)

معاونت پژوهش

اداره پژوهش های طلاب

تیر ۱۳۹۹

باسمه تعالی

در راستای تحقق گام نخست آموزش پژوهش محور و حرکت تحول آفرین در نظام آموزشی حوزه برنامه مهارت-آموزی پژوهشگری طراحی و از مهر سال ۹۷ در سطح دو و بهمن ۹۷ در سطح سه اجرایی گردید. بر اساس این برنامه آموزه‌های پژوهشی لازم برای انجام پژوهش‌های پایانی و سایر تحقیقات احصاء و در ضمن دروس آموزشی (به ارزش نیم‌واحد) قرار داده شد تا اساتید دروس، مهارت‌های پژوهشی را ناظر به سرفصل‌های درسی تدریس و عملی نمایند و در نهایت طلاب ملزم به ارائه کار عملی به عنوان ارزشیابی این آموزه‌ها خواهند بود. به عبارتی طلاب به صورت گام به گام در هر نیم‌سال یک یا دو مهارت پژوهشی را در ضمن دروس آموزشی خود فرا می‌گیرند و به تدریج برای نگارش مقالات پایانی در سطح دو و پایان‌نامه در سطح سه آمادگی لازم را پیدا می‌کنند.

بی‌شک یکی از زیرساخت‌های مهم چنین برنامه‌ای بهره‌مندی از اساتید توانمند در دو حوزه دانشی و روشی است. با توجه به عدم تخصص اساتید نسبت به حوزه پژوهش، از آغاز اجرای این طرح تلاش گردید فایل‌های صوتی و تصویری و جزوات پژوهشی و برگزاری کلاس‌های آنلاین جهت ارتقاء سطح پژوهشی و روشی اساتید تولید و در اختیار ایشان قرار گیرد. با توجه به گذشت قریب به دو سال از اجرای این برنامه با مساعدت و تلاش پرتوان اساتید خدوم، بادغدغه و نیز برگزاری کارگاه‌های مهارت‌افزایی پژوهشی در استان‌ها تا حدودی این ضعف تقلیل یافته است.

به منظور حمایت بیش از پیش و تقویت و تثبیت سطح مهارت‌های پژوهشی اساتید، اداره پژوهش‌های طلاب «دوره‌های مهارت‌افزایی پژوهشی ویژه اساتید» را تحت عنوان «هنر پژوهش» در چند مرحله برگزار می‌نماید.

اهمیت و ضرورت:

نظر به تأکید و مطالبه مقام معظم رهبری «دام ظلّه» نسبت به عرصه پژوهش و لزوم ورود حوزه‌های علمیه به امر تولید و توسعه علم دینی و گسترش مرزهای دانش، آموزش روش پژوهش، تدریس مبتنی بر پژوهش و توانمندسازی طلاب و اساتید امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. نظر به اینکه حسن اجرای برنامه «مهارت‌آموزی پژوهشگری» مستلزم اساتید توانمند پژوهشی و روشی است؛ ضرورت آموزش مباحث پژوهشی دو چندان می‌-

گردد. همچنین مهارت‌افزایی پژوهشی اساتید موجب تربیت، ارتقاء و تأمین اساتید راهنما، داور و ارزیاب پژوهش‌های پایانی به ویژه در استان‌های غیربرخوردار است. بر این اساس آموزش نظام‌مند و مهارت‌افزایی پژوهشی اساتید به منظور پرورش طلاب پژوهشگر و تأمین کادر پژوهشی نیازمند برنامه‌ریزی است.

اهداف:

۱. تقویت و ارتقای مهارت‌های پژوهشی اساتید به ویژه اساتید مجری برنامه «مهارت‌آموزی پژوهشگری»؛
۲. رفع دغدغه مهارتی اساتید در حال تدوین پایان‌نامه و رساله‌های سطح ۳ و سطح ۴؛
۳. افزایش کمی و ارتقای کیفی مقالات اساتید و کمک به ارتقای رتبه علمی اساتید؛
۴. تقویت مهارت‌های روشی اساتید راهنما، داور و ارزیاب؛
۵. تربیت اساتید پژوهشگر به منظور تأمین کادر علمی-پژوهشی مراکز پژوهشی بانوان طلبه.

ویژگی‌های این دوره‌ها:

- مروری جامع، تلخیصی، موجز و کاربردی بر مهارت‌های پژوهشی؛
- مجازی برگزار شدن دوره و در دسترس بودن کلاس‌ها؛
- ارائه گواهینامه به پذیرفته‌شدگان دوره؛
- تقدیر از مقالات برتر در پایان دوره؛
- شناسایی و سامان‌دهی اساتید مستعد، علاقه‌مند و بانگیزه نسبت به امر پژوهش و پژوهشگری؛
- برنامه‌ریزی‌های پژوهشی پیشرفته برای اساتید موفق این دوره.

شیوه اجرا:

مرحله اول

♣ شناسایی و سامان‌دهی اساتید

۱. به منظور شناسایی و سامان‌دهی اساتید شرکت‌کننده در دوره «هنر پژوهش» لازم است معاونین محترم پژوهش مدارس به سامانه پل به آدرس لینک زیر مراجعه نموده و اطلاعات درخواستی مندرج در آن را تا ۳۱ تیر ماه تکمیل، ثبت و ارسال نمایند. مستدعی است معاونین محترم اساتید را نسبت به شرکت در این دوره تشویق، ترغیب و الزام نموده و به منظور ارتقای بینشی، ضرورت شرکت در این دوره را برای

ایشان تبیین و تشریح نمایند و در خصوص اطلاع‌رسانی به اساتید و ورود اطلاعات آنان در سامانه پل پیگیری لازم را مبذول نمایند. دو شیوه ورود به سامانه پل:

✓ وارد نمودن آدرس در مرورگر کروم یا فایرفاکس

✓ ورود به سایت پویش معاونت پژوهش و ورود از طریق بئر موجود در صفحه

<http://poll.whc.ir/index.php/354841?lang=fa>

۲. اولویت این معاونت بر آموزش تمام اساتید است. از این رو بر حضور و شرکت تمام اساتید (اساتید مجری آموزه‌های پژوهشی ضمن تحصیل، اساتید راهنما و داور پایان‌نامه‌ها، اساتید ارزیاب مقالات پایانی و معاونین پژوهش) در این دوره تأکید می‌شود.

- شرکت اساتید مجری برنامه «مهارت‌آموزی پژوهشگری» که مسئولیت اجرای آموزه‌های پژوهشی را برعهده داشته‌اند یا در هر یک از نیمسال‌های آتی برعهده خواهند گرفت الزامی است؛ به ویژه اساتید دروس اصلی در سطح دو و اساتید دروس تخصصی در سطح سه. زیرا در سطح دو عمدتاً طلاب موضوعات پژوهش‌های پایانی خود را در این عرصه‌ها انتخاب و تألیف می‌نمایند. مانند اساتید تاریخ و ادیان، اخلاق، تفسیر و علوم قرآنی، فلسفه، کلام و عقاید و ...
- به منظور روشمندسازی ارزیابی و حفظ وحدت رویه اساتید در ارزیابی مقالات پایانی و داوری پایان‌نامه‌ها، شرکت اساتید ارزیاب مقالات پایانی و داور پایان‌نامه‌ها در این دوره مورد تأکید است. زیرا ارزیابی و داوری روشمند و اصولی مستلزم آگاهی از شیوه مقاله‌نویسی و تسلط عملی بر آن است.
- با توجه به نقش اساتید راهنما در جایگاه مدیریت علمی پایان‌نامه‌ها و ضرورت ارتقای سطح مهارتی ایشان در راستای ارتقای کیفی پایان‌نامه‌ها شرکت ایشان در دوره مورد تأکید است.
- از آنجا که معاونین محترم پژوهش بازوان برجسته و پر تلاش ستاد در صف هستند و نقش بسیار مهم مدیریت پژوهشی صف را در ابعاد گوناگون برعهده دارند، حضور ایشان در دوره مزید امتنان است.

❁ بارگذاری فایل‌ها و اطلاع‌رسانی

- یک دوره جامع و فشرده مباحث روش تحقیق به صورت کاربردی و به صورت آنلاین در ۱۷ جلسه ۳۰ دقیقه‌ای توسط حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر احسان ابراهیمی ضبط شده است. فایل‌ها از تاریخ یک مرداد در پایگاه پویش به آدرس لینک زیر بارگذاری خواهد شد. مستدعی است معاونین محترم جهت دریافت فایل‌ها اساتید را به آدرس ذیل ارجاع نمایند.

<http://pooyesh.whc.ir/page/pajooeshha>

- تمام شرکت‌کنندگانی که اسامی و اطلاعات آنان توسط معاونین محترم پژوهش در سامانه پل وارد شده است، موظف خواهند بود در بازه زمانی ۱ مرداد الی ۱ شهریور این فایل‌ها را استماع نمایند.
- پس از اتمام بازه زمانی استفاده فایل‌های آنلاین، به منظور رفع سؤالات، اشکالات و ابهامات اساتید محترم، در تاریخ ۲ شهریور ماه جلسه آنلاین با حضور استاد دوره برگزار خواهد شد.

❁ شیوه ارزشیابی دوره

- شیوه ارزشیابی این دوره به دو شیوه زیر است:
  ۱. برگزاری آزمون تستی از دوره: بازه زمان برگزاری آزمون از تاریخ ۹۹/۶/۵ الی ۹۹/۶/۱۰ به صورت مجازی از طریق سامانه سیما خواهد بود.
  ۲. انتخاب یک موضوع و نگارش مقاله پیرامون آن، مطابق با آموزش استاد دوره تا ۲۰ شهریور و ارسال مقاله به معاونین محترم پژوهش مدارساستاد در پایان کلاس نحوه ارائه کار عملی و ارسال مقالات را توضیح خواهد داد. اساتید موظف‌اند در فرصت زمانی تعیین شده مقالات خود را به عنوان ارزشیابی مجموع کلاس‌های آنلاین و آنلاین تدوین و ارسال نمایند. استاد مقالات را ارزیابی و اشکالات آن را جهت رفع اشکال به اساتید ارجاع خواهد داد.

نحوه ارسال مقاله:

- ❖ لازم است معاونین محترم پژوهش مدارس مقالات اساتید را در بازه زمانی تعیین شده از اساتید محترم دریافت و تجمیع نموده و سپس به آدرس ایمیل pazhooeshetollab@whc.ir ارسال نمایند.

❖ لازم است اساتید محترم نام و نام خانوادگی، شماره همراه، نام استان، مدرسه و آدرس ایمیل خود را همراه با مقاله ارسال نمایند.

مرحله دوم: پشتیبانی علمی از دوره و تدوین مقاله

• به منظور پشتیبانی علمی اساتید و تداوم ارتباط با استاد دوره و نیز مدیریت علمی نگارش مقالات جهت غنابخشی روشی و محتوایی مقالات، در فضای مجازی گروهی متشکل از اساتید شرکت کننده در دوره تشکیل خواهد شد و اساتید می‌توانند در فرآیند تدوین مقاله با استاد در ارتباط بوده و سؤالات خود را طرح و بحث نمایند. به این منظور لازم است اساتید در ورود شماره همراه دارای ایتا در سامانه پل دقت لازم را مبذول نمایند. آدرس گروه جهت عضویت اساتید به معاونین محترم پژوهش ارسال خواهد گردید.

مرحله سوم: تسهیلات و امتیازات

۱. به اساتیدی که در کارگاه شرکت نمایند و کار عملی و پژوهشی ارائه نمایند، گواهی شرکت در دوره اعطاء می‌شود.
۲. ۱۰ مقاله برتر گزینش و مورد تقدیر قرار خواهد گرفت.
۳. مقالات دارای ارزش علمی و مورد تأیید استاد به تناسب سطح علمی جهت ارزیابی و چاپ با مدیریت معاونین محترم پژوهش استان و مدارس به مجلات علمی تخصصی، ترویجی و پژوهشی ارسال خواهند شد.
۴. اساتیدی که در این مرحله شایستگی و توانمندی خود را نشان داده و کار عملی مورد تأیید استاد ارائه نمایند در آینده برنامه‌ریزی‌های خاص پژوهشی و پیشرفته برای ایشان در نظر گرفته خواهد شد؛ به گونه‌ای که هر سال توانمندی لازم جهت ارائه آثار پژوهشی را داشته باشند. همچنین در صورت واجد بودن سایر شرایط، اولویت پذیرش راهنمایی و مشاوره پژوهش‌های پایانی را خواهند داشت.

سرفصل‌های دوره:

عنوان دوره	عنوان اصلی	عنوان فرعی	سرفصل‌ها
هنر پژوهش (۱)	موضوع شناسی و موضوع یابی و موضوع گزینی	بخش یکم. موضوع شناسی	۱. اقسام تحقیق ۲. اقسام تحقیقات کیفی ۳. اقسام تحقیقات موضوع محور ۴. اقسام پژوهش نامه ۵. روش های مطالعه
		بخش دوم. موضوع یابی	۱. ویژگی های موضوع تحقیق ۲. راهکارهای عمومی برای موضوع یابی ۳. راهکارهای اختصاصی برای جوشش زایی ۴. موضوع درختواره علوم اسلامی برای کشف موضوعات جزئی
		بخش سوم. موضوع گزینی	۱. تجزیه موضوعات ۲. تحدید موضوعات ۳. پیشینه شناسی موضوعات مستخرج ۴. مشورت با اساتید مرتبط و اولویت سنجی موضوعات ۵. پیشنهاد مکتوب دست کم دو موضوع به گروه مربوط
هنر پژوهش (۲)	منبع شناسی و منبع یابی و منبع گزینی	بخش یکم. منبع شناسی	۱. چستی منبع ۲. اقسام منابع
		بخش دوم. منبع یابی	۱. چستی منبع یابی ۲. چرایی منبع یابی ۲. چگونگی منبع یابی
		بخش سوم. منبع گزینی	۱. چستی منبع گزینی ۲. چرایی منبع گزینی

عنوان دوره	عنوان اصلی	عنوان فرعی	سرفصل‌ها
هنر پژوهش (۳)	پرسش‌شناسی و پرسش‌سازی (طرح تحقیق)	بخش یکم. مباحث مقدماتی	<p>۱. چستی طرح تحقیق</p> <p>۲. اهمیت طرح تحقیق</p> <p>۳. آشنایی اجزای طرح تحقیق</p>
		بخش دوم. آغاز تدوین طرح تفصیلی	<p>۱. ویژگی‌های عنوان تحقیق</p> <p>۲. انتخاب اساتید راهنما و مشاور</p> <p>۳. انتخاب نوع تحقیق به لحاظ هدف</p> <p>۴. تبیین موضوع و بیان مسأله</p> <p>۵. بیان ضرورت و اهمیت</p> <p>۶. پیشینه تحقیق</p> <p>۷. سوالات تحقیق</p> <p>۷. فرضیه‌های تحقیق</p> <p>۸. پیش فرض‌های تحقیق</p> <p>۹. بیان اهداف تحقیق</p> <p>۱۰. انتخاب روش تحقیق</p> <p>۱۱. ساختار و سازماندهی تحقیق</p>
هنر پژوهش (۴)	داده‌آوری و داده‌پردازی	بخش یکم. داده‌آوری	<p>۱. چستی داده‌آوری</p> <p>۲. چرایی داده‌آوری</p> <p>۳. چگونگی داده‌آوری کتابخانه‌ای</p> <p>۴. اجزای فیش تحقیقاتی</p> <p>۵. چگونگی فیش‌نویسی</p>
		بخش دوم. داده‌پردازی	<p>۱. چستی داده‌پردازی</p> <p>۲. چرایی داده‌پردازی</p> <p>۳. مراتب داده‌پردازی</p> <p>۴. چگونگی داده‌پردازی توصیفی و تحلیلی</p>
هنر پژوهش (۵)	مقاله‌نویسی کاربردی	بخش یکم. مباحث مقدماتی	<p>۱. چستی مقاله</p> <p>۲. چرایی مقاله</p> <p>۳. چندگونگی مقاله</p> <p>۴. چگونگی مقاله‌پژوهشی</p>

عنوان دوره	عنوان اصلی	عنوان فرعی	سرفصل‌ها
		بخش دوم. تدوین مقاله	<p>۱. مقدمه مقاله</p> <p>۲. مفاهیم و تعاریف</p> <p>۳. بحث‌ها و یافته‌ها (بدنه اصلی)</p> <p>۴. نظام استنادات</p> <p>۵. نتیجه‌گیری</p> <p>۶. استخراج چکیده و واژگان کلیدی</p> <p>۷. فهرست منابع و مراجع</p>

اداره پژوهش‌های طلاب معاونت پژوهش

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران